

פרק ז עז מזוזה

303

"זקיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם",
ובמדרשו: עד שתשמרו את מצוותי עד העקב?

(1) פלנכה ג' א' ז'

"עד העקב" ולא בעקב, בלומר מהראש עד העקב. פירוש הדברים:
בפסקוק שבפרשנותו "פרשית השנה ועד אחרית שנה" נכתבה המילה
"פרשית" חסר א', ובטפתי החסידות מפרשיות שווה מרמז על תשרי,
שחוරש תשרי הוא בבחינת ראש לכל השנה, ראש השנה הוא ראש
לקבלת מלכות שמיים ("אמורו לפניו מלכויות כדי שהמליכוני עליהם"),
יום הביפורים ראש לתשובה וטוכות ראש לשמחה של מצוה ("זמן
שמהתנו"). "פרשית השנה ועד אחרית שנה".

אבל אז אפשר לדרשו מן הארץ שבעמישך כל השנה יהיה במתה גבוח
בזה במו ברגע של תקיעת שופר למשל בראש השנה, ושבכל השנה
יהיה באותה המתייחסות שב"כל נקורי" או של תפילה נעליה, ושעד
אחרית שנה יהיה באוטו המותה של שמחה במו בשמהת תורה, אלא
שם בחודש תשרי הוא בבחינת ראש הרי על כל פנים בכל השנה יהיה
בחינות עקב, ולא עקב בשווא מנוקן הראש אלא עקב כשדוין
מחובר לרأس וזנק וממנו ומכל תורת והשפעה ממנו. "זינו אחות בעקב
עשו", נאמר על יעקב, ופירשו בספרים שאפילו בשבא במגע ובמשא עם
טהורות החיצוניים והחילוניים ש adamant באשר הוא אדם מוכרא להעתיק
בhem, "בזקеб עשו", מבל מקום "זינו אונת", שהיד של יעקב נשארת גם
שם. הייזר היא האות הראשונה של שם קמיהודה, נקודת היהדות
שבכל אדם מישראל, ויעקב — יעקב, נמשכת hei גם לחורק העקב.

וכשם שהוא בתמן — תשי הראש וכל השנה העקב — בן הוא אף
במקום, ביתו בנסיות ובתי מדרשאות — ראש, "זאה לך למקרא מעת",
ובemo שבית המקדש היה בבחינת "בן שתייה" שממנה הושתת העולם"
ברתני בנסיות ובתי מדרשאות הימים. בבן ובשהוק — העקב, ואין העקב

צריכה להיות מנותקת מן הראש משפייע גם על הלב.
זק הוא הדבר אף באדם. הבוחנות המועלים שלו — המשחכו
הascal — בראש, מפלגא ולעלא, ואחר כך מפלגא ולהתא, הלב עם
חאותיו עד העקב. והמטרה היא שהראש ימיה את העקב כמו שאמרו
"המוח שליט על הלב".

(3) בכל המובנים, בין בזמן ובמקום ובין באדם תשמרו את מצוותי עד
העקב. חוטי פ' וקוריו ימשכו לנו הראש ועד העקב ועד בכלל.

(2) פלנכה ג' ב'

**Internalize the awareness that the pain you suffer is purposeful
and for your benefit.**

וידעת עט לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו השם אלקיך מיסרך. (דברים
ח' ה')

"AND YOU SHALL KNOW IN YOUR HEART THAT THE ALMIGHTY
CHASTISES YOU JUST AS A FATHER CHASTISES HIS SON." (Dvorim 8:5)

(1) Pain is subjective. The amount of suffering you feel is dependent on how you view it. A person might have injured himself and feels great pain. This is compounded if he thinks that there is a good chance that the injury is serious. But pain is lessened if someone goes to a doctor who checks him very carefully and tells him, "Although you might feel pain, nothing is broken and in a few days your pain will be entirely gone." In this situation most people feel relieved and although the pain is still there, it subjectively becomes

much lighter almost immediately. Similarly, when you know that a certain pain is beneficial for you it does not really bother you too much. Some medicines are difficult to take, but when a person knows how much they will help him he is ready to take them and can cope with the discomfort much better than if he would view the matter as totally negative. Therefore the Torah tells us that whenever the Almighty causes us suffering it is for our benefit.

A kind and loving father will at times need to take a child to a doctor for stitches which can be painful. But this is entirely for the child's benefit, for his physical well-being. A young child might not understand this and could think that his father has suddenly become cruel. But an older child with more understanding realizes his father's motivation and is grateful to his father for helping him. The same parent will find times when he might have to use harsher methods than usual to discipline his child when softer approaches (which should be the norm) do not prove effective. This is also for

the child's benefit and his spiritual well-being. It takes even more understanding for a child to comprehend this in the appropriate way. So, too, whenever the Almighty sends you suffering it is for your ultimate welfare. Those who have an appreciation for the kindness and mercy of the Almighty will understand this in its proper perspective. Internalizing this awareness, as this verse tells us to do, will enable you to experience suffering in a much more positive way.

כ"י "מוצאה מוצא חיים" (משל ח, לה), וודעסיק בה אצולי מצלא דלא ליתוי לידי הטא, וכמו שאמרו פרך ג. דעתה, עיין שם¹⁶. והתורה שמו של הקב"ה ז', וזהדק בזה דבוק בשםינו תברך, כי מעין השיתות היא התורה, וכמו שאמרו צמצמן בין שני ברי ארון¹⁷, להראות כי נפש כל בני ישראל כלול בתורה הקדושה, וועליהם יכול כאחד כשתם מחוברים עם העדרות¹⁸ שורה עלייהו שכינתו ומוסעת עליון באורה. וזה דברי הגמרא ערבי, (ד, א): הכל חייבים בזיכרון — (כהנים לויים ר'שא- ליא). כהנים פשיטא! לא צריכא דקאנלי קדושים, סד"א (שםות כת, לג)" ואכלו אוטם אשר כופר בהם" אמר רחמנא, וזה כפרה היא, קמ"ל "ואכלת ושבעת" אמר רחמנא, והא איתנו. פירוש, ודס"א כיוון שהה האכילה הוא עניין דתוי וחוק ומצווה, ואם כן האכילה זו אינה גורמת לידי עון¹⁹, ואני צריך לברך, קמ"ל דף באכילת קדושים צrisk שלא יהא דעתו זהה לעליון. כי ע"פ שמצוות לאו ליהנות ניטהו, בכל זאת הנאת הגוף דאייכא בהדייה לא בטיל²⁰ — וכמו שאמרו בראש השנה (כח, א) בגיןן המعنין שטובל ביוםות הגשםים ולא ביוםות החמאת, דהנאת הגוף אינה בטלה²¹ — ועלול לשבע ולשוחה ולהשתקע בגשות וחותמיות -- אף כשההאכילה היא מצווה וקרובה לעניין אלקי. ויריך היטוב²².

ויש להבין מה שאמרו (ברכות מ, ב) "הטוב והמטיב" ביבנה תקנות על הרוגי ביתר²³ וכו'.
צריך הסבר, דעת עניין פרטני תקנו חכמים ברכה קבועה ועווד, דעת שניין יין צrisk לברך "הטוב והמטיב" (שם נט, ב). וזה פלא מדווע רק על

על מכך

ח, י: אבלה רשבעת וברכת²⁴ וכו'. מין לברכת המון מו התורה, שנאמר (ו'אכלת ושבעת וברכת) — זו ברכת הומרת, "את ה' אלקיך" זו ברכת הוז — לפי גירושה הנורא²⁵ וכו'. אין לי אלא לאחרין, לפניו מני? אמרת כל והומרה, כשהוא שבע מברך, כשהוא רעב²⁶, לא כל שכן? ... ואין לי אלא ברכת המון, ברכת התורה מני? אמר ר' ישמעאל כל וחומר, על חי' שעיה מביך, על חי' עולם הבא לא כל שכן? [פרק שלושה שאכלו, (ברכות מה, ב), ובפרק מי שמתו? אמר ר' יוחנן: למדנו ברכת התורת לאהריה מן ברכת המון, מקל וחומר²⁷, וברכת המון לנו פניה מן ברכת החוויה מקל וחומר²⁸. ומספר שם דברמה שלפניה הוא מרובנן, וכן בדברי תורה²⁹, וטעמא נראה³⁰,adam בעין על החשלות על גמול הטוב שגמל לו הקב"ה³¹, או הוא קומ'ת מעיליא: — מה על חי' שעיה מברך, על חי' שלם לא כל שכן? וכן מה כשיווא שבע מברך, בשווא רעב לא כל שכן? שזה תודה וברכת עבו גמולו שגמל אליו השירית. אך באמת אין הברכה על זה בלבד, רק הוא עניין ומכוון אחר, שכאוכל ושבע או הוא עול לבעט³², כמו שאמר הכהוב (פסוקים יב-יד) "פָּן תִּאֵל וְשַׁבָּע וְכֹרֶת שְׁכַחֲת אֶת ה' אלקיך". ملي כריסי זני בישי" (ברכות לב, א). لكن צוח השירית שכשיאכל וшибע, יזכיר שם אלקים בתודה ויברכנו ויזכר כי "הוא הנזון לך

כוח לעשות חיל" (לטלון פסוק ז). ומה זו? הוארך למלאות נפשו כי ירעב. וזה שאמר בסמוך (יב — יט) "השמר לך פן תשכח וכוי פן תאלל שבעת וכו' ונס לבבר ושכחת וכורת וכוי כי הוא הנזון לך כוח לעשות חיל". ראה לנו טעם הברכה, שלא קשיה לבבו מזרכי השירית ועדותי. וזה יתכו דוקא כשהוא שבע, לא כשהוא רעב³³. אכן בדברי תורה מעיקרה כי עבד, או עטה דונשטי עבד, שלמדו ליעשו רב לknות חכמה³⁴. נאם לא זיכר השירית, כי התורה היא חיננו ואורך ימינו, ובה חנן את נesh*הישראל* באצלות תכחו יתברך, יתגאה ויעשה קדום לחתער בה, ויכול היהות סמות למשMAILIM בה, כמו שאמרו על זה "יערכ כמטר לחתמי" שדברי תורה ממיתים אותךם³⁵. لكن צוח השירית (דברים לג, ג) "כ' שם ת' אקרא — חנו גודל לאקלינו"³⁶, ובזה יכוא לקיום התורה לשמה ולזמוד אותה לשם יוצרה. ומכירתו וגהנים ממן³⁷ וכו'. וכן שאמרו (נדרים טא, א) שלא ברכו בתורה תחילת, ועיין ר"ג שם³⁸, אבל כשלמד, או אינו צריך ברכת,

וְכָאֵשֶׁר יַחֲמִין גָּלִיל יִם לְשׂוֹטֵפֶם יַבּוֹא תְּרוּמָה בָּזָה, וְהַבְּיאָה, דָּבֵל בְּרִכַּת הַמּוֹן נַתְקָנָה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְׁקָטָם עַל יְדֵי מְשֻׁלָּא וְיוֹצֵא אָרֶץ אֲשֶׁר לְבָבָשׂ בַּיּוֹם הַמְּלָאָה חֶסֶד.²¹ לְבָנָן תְּקִנוּ "הַטּוֹב וְהַמְּטִיב"²² עַל קַיּוֹם הַאֲוֹמֶת, וּמִקְיּוּם הַאֲוֹמֶת הַפְּלָאִי לְמִדְבָּר²³ נָאָמָנוּ דְּבָרִי נְבָאֵינוּ וְדָבָרִי אֲבוֹתֵינוּ אֲשֶׁר חַנִּיחָיוּ לְלִנוּ מְרוּשָׁה בָּאָמוֹנוֹת אָמְנוֹן כָּל הַהַנְגָּה הַאֲלָקָ�ת בְּבִנְיַן יְרוּשָׁלָם וְאַרְצָה, לְכָן הַמְּלִכָּהוּת שֶׁל חַנִּי בְּרִיטָה תִּקְנֹן לְהַזְכִּיר בַּ"הַטּוֹב וְהַמְּטִיב"²⁴, וְלֹכֶן עַל צָוֹן מִקְבָּצָן "הַטּוֹב וְהַמְּטִיב", כִּי וְהַמְּלִאָה חַפְּשָׁת דָּעִים אֲשֶׁר אָוֹמֶת כּוֹן בְּנִימּוֹסִים כָּאֵלָה, אֲשֶׁר אָמַר לְתַהְתִּין, וְכָמוֹ שָׁאמַרוּ (מַדְרָשָׁ אַיכָּה רַבָּת)²⁵ אֲלֵיכֶם הַתְּהִתּוֹן, כִּי וְכַמְּרַאֲבָה (אַיכָּה אֲ, גְּ) "גְּלַתָּה יְהוָה": עַכְּבָעַת עַל קָרְאָה (אַיכָּה אֲ, גְּ) וְהִיא קִיּוּת בְּרוּחָה וּבְרוּחָה וּתְפָרָתָה, "וְכָל כָּלֵי יִצְחָר עַל יְלִיה לְאַיְצָלָח" (עַפְּרַישָׁה בְּדָה, זְוִי), וְהַנְּהָה אַחֲרֵי הַחוֹרְבָּן תְּשִׁבּוּ כִּי קִיּוֹמָה בְּלִתי אֲפָשָׁר, וְעַתְּדָה לְכָלָות וְלִנְדוֹד בְּחַצְוּנָּים בְּלֹא תְּפָרָת אַךְ... גַּאֲשֵׁב רָאִי בַּיּוֹמָכְלָא נְגַשְּׁעָן עַל דִּינְעָן) מְלֻכָּתָן בְּנֵי בּוֹכְבָּא שְׁגַנְגָּלִי עַולְמָן הַבָּגָם מְוֹטוּסִים בְּזָיִם, אַמְּנוּן כַּאֲשֶׁר רָאוּ כִּי עַמְּדָה מֶלֶךְ חֶסֶד אֶחָד, וְנוֹגֵר עַל יְהָמָם קְבּוֹרָה, כַּאֲמָרוּ יְרוּשָׁלָמִי תְּעִנִּית²⁶, הַבְּנָוָה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהָאָחָד בְּנֵי שְׁבָעִים וְאַבָּבִים²⁷, וּבְחֶסֶד חַי, עַל יְדֵי מֶלֶךְ חֶסֶד יִתְלַפֵּף כֹּה וַיּוֹסִיף דַעַת²⁸ כְּלִיוֹן, וְשִׁכְנָה גְּלַתָּה עַמְּהָם (מִגְּלָה כְּט., אֲ)

(6) p.e
6

אָפָּשֶׁר לְנוּ להַתְּגִּבר עַל יִצְרָנוּ הַרְעָ שְׁמַחְטִיא אָוֹתָנוּ, וְאַךְ נַכְלָה עַצְמֹוד גָּדוֹר שַׁהְוא מְלָאֵךְ וְאַנְחָנוּ בָּשָׂר, וְנַחֲשָׁב שַׁל כְּרָחָנוּ שְׁטִיא אָוֹתָנוּ וְנוֹסְרִיחָה בְּסַחְרוֹן הַעֲנוֹנוֹת שָׁאַיְן סְדָחָן יְתָרָ פָּהָה, אֲלֵין הַרָּאה אָוֹתָנוּ הַקְּבָ"ה מִוּפָת וְהַהְרָוגִי בַּיּוֹתָר, כִּי הָאָדָם שִׁיחַן הַנְּפָשָׁה אֲשֶׁר בְּקוּרָבוֹ מִשְׁמָרוֹ שְׁלָא יִסְרָה הַבָּשָׂר, וְהַרְיָה שְׁהַדּוּגִים הַלְּלוּ אֲפָף שְׁנַסְתַּלְקָה הַנְּפָשָׁה מִן הַגּוֹבָעָאָפָעָכָה הַפְּפָתָה מִבְּחָצֵן לְהַחְזִיק הַכְּלָא דְגָרָמִי הַנְּשָׁאָר אַחֲר הַמִּתְהָה שְׁפִיעָה בְּהַבְּלָה זוֹהָ שִׁיכָּנָן עַל הַגּוֹעַ שְׁלָא יִסְרָה, כִּי אַנְחָנוּ אֲפָף אַנְחָנוּ חַרָּן לְמִשְׁכָּן שִׁיכָּנָה וְהַשְּׁכָּנָה לְאָזְהָר שְׁוֹתָל מִעָרָבִי, שְׁמָשׁ מִשְׁפָעָת עַלְינוּ לְסִיעָה לְחַבָּא לְהַתְּהָר שְׁוֹכָל לְשִׁמְרָה עַצְמָוֹן מִסְתְּחָן הַעֲבָרוֹת וְלְהַתְּקִדְשָׁן בְּקָדְשָׁת הַתּוֹרָה.

7) אָוֹתָוּ יְמִין שְׁנִיתָנוּ הַרְוָגִי בִּיטָר לְקִבּוֹרָה תִּקְנָה בְּבִנְהָה וּבְרוּ. נַרְאָה שְׁתִּקְנָה הַטּוֹב וְהַמְּטִיב, שְׁלָא בְּאָמֵר בַּיךְ שְׁלָא הַסְּרִיחָוּ אַיִן כָּאן צָוֵד לְקִבּוֹרָה שְׁהָרִי גַּם בְּלִי קִבּוֹרָה לְאַיְבָּוּן, אַבָּל בְּאֶמֶת הַקִּבּוֹרָה אַינְנָה צָוֵד הַגָּרָבָן בְּכֶד רָק גַּיְכָה צָוֵד הַנְּפָשָׁה, כִּי כָל זָמֵן שְׁלָא יִשְׁוֹב הַעֲפָר אַל בְּאָרָח לְאַשְׁׁוֹב הַרוֹתָח אֲלֵי הַאֲלָקִים כְּדָכְתִּיב בְּקָדְלָה (יְיָב., זְ)[29] שְׁשָׁוב הַעֲפָר וְגַיְכָה תְּשֻׁבָּה גַּוְרָ, לְכָן תִּקְנָה הַמְּטִיב שְׁאַיְן תְּקִדְמָה לְקִבּוֹרָה. וְאַסְמָכָהוּ לְבִרְכַּת הַמּוֹן שְׁהָחִי יִתְּן אֶל לְבָוֹ[30] כְּסָרְפוּ לְהַסְּרִיחָה, שְׁהָרִי בָּאָלוּ חַשְׁבִּין לְסֵם שְׁלָא הַסְּרִיחָה, אַלְכָן לְאָיָל בְּטָנוּ כְּבָטָן לְשָׁעָם יִיְעַזְּיָה וְהַמְּתָרָה הַבָּשָׂר, עַזְּקִיר הַסְּרָחָן הוּא מִהְבָּשָׂר, וְצִדְיקָא אָוכֵל לְשַׁׁובְעָנָפָשׁוּ לְקִיּוּם גַּבְּשָׁהָרָה וְמִסְתְּפָקָה בְּמָעוֹת. וְתִּקְנָה סְמָךְ לְבָנָה שְׁאַנְחָנוּ חַרָּן לְאַרְצָה הַקְּרוֹשָׁה וְאַיִן לְנוּ מִשְׁכָּן וְשִׁיכָּנָה בְּתִמְכָּנוּ אֵי

8) 8
לְעַל כָּל

מה ה' אלקייך שאל מעמך כי אם ליראה וגוי (י, יב)
אָמֵר הַרְהָקָה חַיָּה הַרְדִּימָן זְעַל שְׁנֵי דְבָרִים שְׁהָעָלָם עֲשָׂוִים בַּהֲיפָךְ מִמְּהָ שְׁעַרְקִין לְהִוָּת, הַנְּהָה פְּרָנְסָה הַוָּא בְּיַדְוָוָה שְׁלָא הַשִּׁיחָה (דְבָרִים כְּח., יב, תְּהִלָּים כְּמָה, טו וְעַזְיָה תְּעִנִּית בָּ). וְכָל אַחֲד וְאַחֲד רָוְדָף אַחֲרֵי פְּרָנְסָה וְמִחְשָׁב עַצְוֹת אַיִךְ לְהַרְוָגִי, וְאַיְנוּ מְשַׁלִּיךְ עַל חַיִּים, רָק עַסְקָה בְּפְרָנְסָהוּ בְּכָל כָּוֹתוֹ יוֹמָם וּלְילָה. וּעֲבוּדָת הַשִּׁיחָה תְּלִוָּה בֵּין בָּשָׂר וְדָם כְּמַשְׁמָשָׁ מה כָּוֹתוֹ יוֹמָם וּלְילָה. וּעֲבוּדָת הַשִּׁיחָה תְּלִוָּה בֵּין בָּשָׂר וְדָם כְּמַשְׁמָשָׁ מה כָּוֹתוֹ יוֹמָם וּלְילָה. וּמְשַׁלִּיךְ הַכָּל עַל הַשִּׁיחָה, וְרָק מְזִכֵּר בְּפְהָה תְּמִלָּה וְתַּחַת בְּלִבְנָה, אַבָּל אַיְנוּ עַסְקָה כָּל בָּזָה, וַיְהִפְכֵר נָא הַדְּבָרִים וַיְתִּיבְרֹו לעצם. (שְׁשִׁיק אֶת חַצְיָה וְעַזְוֹד).

(3)

הרה"ק החי הר"מ צ"ל אמר הנה אמרו חז"ל (ברכות לג) ואמר ר"ח הכל ביזי שמים חוץ מיראת שמיים שנא' ועתה ישראל מה ה' אלקין שואל עמוק כי אם ליראה וככז'. יש להבין הרי אנחנו מבקשים תמיד על יראת שמיים,ותן לבנו בינה להבין ולהשכיל כו', הוא יפתח לבנו בתורתו וישם לבנו אהבתו ויראותו וככז' וככזמה. אך פ"י הגם' הוא הכל בידי שמיים', כאשרם מבקש מאת הקב"ה איזה מבקש, בני חי ומוחוני, הוא בידי שמיים, אם הש"ית רוצה יתן לו משאלתו זו, ואם לא לא. חוץ מיראת שמיים, שאם אדם מבקש מאת הש"ית בכל לב ונפש שנין לבנו יראת שמיים, אז בטח לא ישיב תפלו ריקם ויתן לו תיכף יראת שמיים. (שש"ק אות ש"צ).

מעלת הדיביות בתלמיד חכם

ועתה ישראל מה ה' אלקין שאל מעוף כי אם ליראה את

ה' (ר' יט)

חז"ל (ברכות לג ע"א) כבר הקשו: "אכו יראת שמיים מילתא זוטרתא היא?" ועננו: "אכן! לגבי משה מילתא זוטרתא היא".
וכבר הקשו כל המפלדים, והרי דברי משה ובניו היו מכוונים נגד ישראל, וא"ג אם אצל משה ובניו ע"ה הייתה היראת שמיים דבר קטן, וכי אמר שוגם לנו חוץ דבר קטן?!

ואמר על זה המגיד מדורבنا בשם הגאון מוילנא ז"ע, שכונת הגمرا, שמארח' ומשה ובניו היה מלא וחדש ביראת שמיים, מAMILא כל מי שיימצא לידיו ויתקרב אליו, בקלות יזכה גם הוא ליראת שמיים. משל לשופך מים לכלבי, אם הכלி מלא על כל גוזני, מAMILא ושפיכות המים החוצה ומתרמלאים גם הכלים העומדים טביבו.
זה שאמרון, שלגביה משה ובניו מילתא זוטרתא היא, מפני שהיא מלא ונודש, ולפנ' מAMILא גם למתקרבים אליו הייתה היראה מילתא זוטרתא.

וכבר ידוע בדרכי השנת המעלות, שאחד מן הדברים היסודיים ביותר הוא, לחומגנא בחברות חכמים וצדיקים, והיא מצוה בתורה, דכתיב: "ובו-תדבק", ומפרשים חז"ל (תמחoma מטוות ס"א) היינו להיות דבוק לתלמידי חכמים, זה כולל לדור בשכונותם, לבקרו אצלם ליעיתים קרובות, ללכת לשיעורים שהם מוסרים וכו'.

(6) ח"ל הרמב"ס בהל" דעות (פי"ה): "מצות עשה להדבק בחכמים ותלמידיהם כדי למדוד ממעשיהם, כגון שונאים: 'ובו-תדבק', וכי אפשר לאדם להדבק בשכינה זו אלא כך אמרו בפירוש מצוה זו, הדבק בחכמים ותלמידיהם. לפיכך צריך להשתקל שישא בת ת"ח וישיא בתו ת"ח, ולא יכול ולשותות עם תלמידי חכמים, ולעשות פרקמתיא לת"ח, ולהתאחד להם בכל מיני חיבור, שנאמר 'ולדבקה בו', וכן ציוו חכמים ואמרו שונאו ט"א מ"ה: יהוי מתאבק בעפר רגליים ושותה בצמא את דבריהם".

וזמנם מהפטוק הנ"ל למדנו היוזש גדויל יותר, שהמתדבק לת"ח, לא רק שיכול ללמד ממעשיהם, אלא שמעלות גדולות וזראות, שבדרך כלל נשגבות הם ממנה, יוכל להשיגן בקלות ע"י הדיביות בתלמידי חכמים.

ונקורה הרובה כשמדוונים למסיבה של שמה, כגון חתונה, ברית מילה וככז' ומטבע הדברים שמחתיישבים קבוצות, הרבנים לעצם, בעלי בתים לעצם ואנשים פשוטים לעצם, וזה חמן שאיש פשוט יכול להתעשר מעל ליכולתו, פשוט ע"י שיתיחס בין החכמים ויסגור פיו שלא יראו שאינו ראוי לישיבה זו, וכי מה איזנו לשמעו וברוי חכמים. כך בקלות יעלה במעלות עליונות, ואשרו המתרגל לעשoten כז'

לעבדו בכל לבכוב ובסכל נפשכם (י"א י"ג)

ובפרשת ראשונה מק"ש (פ' ואחתנה, ר' ה') כתיב ואהבת את ה' אלהיך בכל לבך ובכל גשך ובכל מאדך, וכן לא נאמר ובכל מאדכם, וצריך טעם. ואפשר לומר עפ"י המבוואר בברכות (ס"א ב') לפרש הלשון בכל גשך ובכל מאדך — אם נאמר בכל גשך למה נאמר בכל מאדך, ואמנם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל גשך, אלא אם יש אדם שגופו חביב עליו מטמונו (כלומר, סתם אנשיהם, גופם חביב עליהם יותר ממונם) לך אמר בכל גשך, ואם יש אדם שטמונו חביב עליו מגופו לך אמר בכל מאדך (פירש"י, מן החביב עלייך מאדך).

והנה באחת מה נגד התבעג באדם, שיתו"י מטמונו חביב עליו יותר מטמונו — מהיון כי הלא נאמר וכל אשר לאיש יחן بعد נפשו (איוב ב' ד'). וכשהbic הוא ממה שאמרו בדרכיו החיטים, ליכמש ארעה ולא ליכחש מרה (ב' ב' קיד' ב').

אך צריך לומר דעתפ"י כן אפשר שיקרא אדם אחר מרובה הרבהה זה הוא בעל עצמים נרגזים שלא יכול לשנות בנפשו ומפקיר חייו למען חמונו, ואיש כזה בחודאי בלתי טבעי, ונאמר עליו "בטלה דעתו אצל כל אדם".

ומתבادر דבראי ייחידי אפשר שיקרא כזו, דעתפ"י שהוא בלתי טבעי וזה מקרה רחוק מזאת, אבל עכ"פ אפשר במציאות, כמו שצירינה אבל ברבים, בצדורה, בודאיAi אפשר שיתעורר ככל המשוגה כזו לחביב ולכבר את חמונו על החיים.

ובזה ניחאה הערגתנו למה בפרש ריאשונה מקר"ש כתיב גם בכל מאדך, ובפרשנו זו חסר "ובכל מאדכם" — יعن כי כפי שהבנו מגמרא בא הלשון בכל מאדך לרבות אדם שטמונו חביב עליו מגופו והנה בפרש ריאשונה דמלות נארה בלשון יחיד, ואהבת, בכל לבך ובכל גשך וכוכ'ו, לכן כתיב גם ובכל מאדך יعن כי ביחס אפשר שימצא שוגה ומבוהל כזה שטמונו חביב עליו יותר מגופו, כמו שצירינה, אבל פרשה זו נאמרה ברבים, כמו שאמר וזה אם שמע תשמעו וכל הפרשה עד תומה בלשון רבים, וברבים לא יתכן מדה סכליה כזו לבכרי את הממון על החיים. יعن כי הלשון בכל מאדך בא מעין האיש אשר מטמונו חביב עליו מגופו וברבים לא יתכן זה, לנו נשפט זה.

וזמנם יש לתת טעם בפשיטות על חסרון הלשון "ובכל מאדכם" בפרש זו ועל בוואו בפרש ריאשונה מק"ש בפרש ואחתנה עפ"י המבוואר בברכות (י"ג ב'). דפרשה ריאשונה איירוי בקבלת על מלכות שמיים, ופרש זו איירוי בקבלת על מלכות שמיות.

ופרש זו איירוי בקבלת על מצות. כפי שיראה הנוסח בה, והנה על מניעת על מלכות שמיים שהוא לעבור על לא תעשה מחויביות למת כל כמונם קודם شيיבורו, מבואר בש"ע או"ח סוף סימן תרנ"ו — מה שאן אין על קיום מצות עשה אין מחויבים ליתן חזון רב, וזה מבואר מפורש בש"ע שם, ועינן ב"ק ט' ריש ע"ב, וכן בפרש ריאשונה לאירוי בקבלת על מלכות שמיים כתיב ובכל מאדך, בכל מטמו, ובפרש זו דאיירוי בקבלת על מצות שאן צריך לזכור על זה כל כתיב ובכל פאודכם.

כ' אם שמר תשמרן את כל המצוחה הואת וכו' לאהבה את ה'
איךיכם לפקת בכל דרכיו ולדבקה בו (יא:כב)

ולדבקה בו פרש"י (מגמ' כתובות ק"י א') אפשר לומר כן והלא אשוכלת הוא אלא הדבק בתלמידים ובחכמים ומעלה אני עלייך כאילו נדבקת בו, עכ"ל. וקשהים העולם, דלעיל בפרשנו י' ב') כתיב את ה' אלקי תירא אותו תעבוד וכו' תדבק ושבתו תשבע' ושמה לא פרש"י כלום, והלא גם שם יוכל להקשות וכו' אפשר לדבק בו והלא אשוכלת. ועינן בשפת הכתובים דזוקא כאן שיריך להקשות, משום דכיוון דכתיב בפסוק לילכת בכל דרכיו ופרש"י, הוא רחום ואותה תהא רחום הוא גומל חסדים ואותה תהא גומל חסדים איך קשה מאי לדבקה בו, אבל לעיל לא כתיב לילכת בדרכיו, וא"כ הפרש לדבקה בו הוי מה הוא רחום את אתה וכו'.

ט' סוף
רכח

12
ט' סוף
רכח

ולולא דבריו אפשר לתרץ, שלא דמי כלל הני שני הכותבים. ולעיל כתיב את ה' אלקיך תירא אותו תעבוד וגו' תדבק, וג'ך קאי הדבקות על תירא והרינו עבדה מיראה, משא'ך באן כתיב ואהבת את זה וכרכ' ולדבקה בו דכו הדבקות אהבה, וע' שיר שפיר להקשות ותלא אש אוכלה.

(3)

ווחילוש בנו, ומורגת יראה חכילתה לעזרת האדם ולהיות נרתע לאחורה, כי מתוך יראה בדרך כלל הוא נסוג אחר ואינו עשה, ושיר יותר למצוה לא תשעה מלמצות עשה, וא'כ ענין הדבקות הבאה מיראה פרושה לתיוות מפחד תמיד פן חיז' יעבור על קו צו של יוד של דבר או מעשה אסור; כמו שאומרים בשם קוץק, ומהו פירושו של "יראת שמים", נאמר, דהא פרשי' בתחלת הכריה במה שנאמר "יהי רקייע", דעת' פ' שנבראו שמים ביום ראשון עדין למים היו וקרשו ביום שני מגערת הקב'יה באמרו "יהי רקייע" עכ'ל, והתו "יראת שמים" כאותו יראה שהי' לשם דנתךרש ע' גערת הקב'יה ומאותו פחד ויראה נתקחה פד שנעשה חזק, וא'כ מהותה של מדрогת יראה הוא לצמצם את האדם לעמוד באימה ופחד שלא לעבור על רצון ה' — דוחה הדבקות בו להיות היראה עומד לפני תמי.

אבל הדבקות הבאה אהבה היא להיפך, והיינו הרצון והשאיפה להתקרב יותר יותר עד כדי לאחורה כביבול בה' עצמו, ולכן שיר שיר להקשות והלא אש אוכלה, ואיך שיר ענין ולדבקה בו, והוא ענין הדבקות של נדב ואביהו עד שיר ע'י הדבקות להקריב אש זרה כדי לפעול הדרבקה בו ולהתעלם מהא האש אוכלה — וע'כ הוצרך למד ר'פי' מה שמתדבקים בתלמידי חכמים ובצדיקים הוי נאלו החדקו בה' יתברך, ذكر דרך ומஹות של אהבה לשאוף להתקראות יותר ויותר עד כדי דיבוק ממש. ואפלו ר'יש העמפני שירא תי לדודש את ה' אלקיך תירא, לרבות תלמידי חכמים, מ'ם גם הוא יודה ד'זרדבקה בו" א'א לקים אלא ע'י התדבקות בתלמידי חכמים. ונרמבין כתוב טעם על הא דילפין דועה דוחה לא תשעת, והוא מטעם דעשה בא מכח אהבה, משא'כ יראה הוא בוחנת לא תשעת, ואהבה גדולה מיראה ולכו עשה דוחה את לא תשעת. ובכען זה תירץ הגרם'פ צ'ל.

(4)